

SITUAȚIA INTERNAȚIONALĂ INTERBELICĂ. LUPTA FORȚELOR DEMOCRATICE ȘI PROGRESISTE IMPOTRIVA PERICOLULUI FASCIST. SOLIDARITATEA MILITANTĂ ANTIFASCISTĂ A COMUNIȘTILOR ROMÂNI.

Dr. ION BABICI

Perioada interbelică este una dintre cele mai complicate din istoria secolului nostru. Situația pe plan mondial a fost fundamental influențată, în acea vreme, de prăbușirea celor două mari imperii europene: habsburgic și țarist. Anglia și Franța încep să piardă din atribuțiile hegemoniei mondiale, fapt care avea să se repercuteze asupra cursului politicii lor externe, politică de conciliere față de statele învinse în primul război mondial și, îndeosebi, față de Germania. În acest context se profila tot mai mult pe plan politic general poziția de prim rang a Statelor Unite ale Americii, unul din factorii de decizie și influență în lume. Apariția și consolidarea primului stat socialist, Rusia Sovietică — iar din 1922 Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste — a constituit, în condițiile istorice cunoscute, un eveniment care avea să-și pună amprenta asupra evoluției situației internaționale, atât pe planul politicii mondiale, cât și al amplificării luptei de clasă. În Italia și Germania, ca expresie a ultimei soluții a politicii vîrfurilor capitalului monopolist, se înregistrează fenomenul ascensiunii fascismului. După instaurarea la putere în aceste țări, fascismul italian și în special nazismul exercită o puternică influență asupra statelor care promovau o politică de revizuire teritorială, pe care le grupează în jurul celui de-al III-lea Reich, precum și asupra organizațiilor de extremă dreaptă, rasiste și șoviniste din alte țări, pe care le subordonează, le subvenționează și le transformă astfel în instrumente ale politicii naziste, în așa-numita coloană a cincea. Fascismul reprezenta principala primejdie pentru independența națională a popoarelor, pentru pacea generală și civilizația umană.

Pe acest fundal politic se afirmă unele state mici și mijlocii, între care și România, ce izbutiseră în 1918 — prin lupta maselor largi populare — să-și desăvîrșească unitatea național-statală de sine stătătoare. Ele erau vital interesate în existența Societății Națiunilor și a organismelor regionale de felul Micii Înțelegeri și al Înțelegerii Balcanice, menite să garanteze integritatea lor teritorială împotriva acțiunilor statelor revanșarde și revizioniste. La 1 septembrie 1939 a fost atacată Polonia ceea ce a reprezentat generalizarea celui de-al doilea război mondial.

Izbucnirea acestei conflagrații la două decenii după primul război mondial a complicat în mod structural situația în Europa și în lume, inclusiv în România, țară care, în împrejurările date, s-a găsit izolată pe plan extern, lipsită de orice sprijin din afară. La 30 august 1940, prin impunerea Dictatului fascist de la Viena, a fost smulsă din trupul patriei și predată Ungariei hortyste partea de nord-vest a Transilvaniei.

Pericolul de moarte care-l reprezenta fascismul pentru viitorul umanității a determinat apariția și dezvoltarea mișcării antifasciste în Europa. Această mișcare își are începuturile în deceniul al treilea al secolului nostru și a luat forme tot mai organizate din momentul în care fascismul instalat la putere în Germania a devenit o primejdie evidentă pentru întreaga omenire. La această mișcare au participat cele

mai diverse clase și pături sociale: muncitori, țărani, intelectuali, cercuri ale burgeziei. Ea a cuprins oameni aparținând diferitelor partide politice, religii și convingeri filozofice: comuniști, socialiști, social-democrați, liberali, conservatori, radicali, oameni fără apartenență de partid.

Clasa muncitoare, în frunte cu partidele comuniste și muncitorești, s-a aflat în primele rânduri ale mișcării antifasciste, constituind forța de bază și factorul polarizator al luptei împotriva fascismului, pentru libertate și independență națională. În vîlvătaia evenimentelor s-au manifestat puternic patriotismul și internaționalismul antifasciștilor. Din rîndurile lor au căzut în lupta aprigă cu fascismul numeroși fii devotați ai popoarelor. Exemplele privind lupta forțelor democratice și progresiste din lumea întreagă împotriva fascismului sînt numeroase. Reprezentanți ai mișcării antifasciste din diferite țări au luat parte la congresele internaționale antifasciste și pentru pace din deceniul al 4-lea, aducîndu-și contribuția la stabilirea liniei tactice de luptă împotriva fascismului. Un puternic ecou a avut în rîndurile opiniei publice internaționale lupta forțelor democratice din Germania, Italia, Portugalia, Ungaria și din alte țări unde se instaurase dictatura fascistă. Victoria Frontului Popular în alegerile parlamentare din Franța și Spania a fost apreciată de masele largi din Europa ca un exemplu de bun augur în lupta pentru pace și progres, pentru a bara calea fascismului.

În cronică luptei antifasciste, pagini glorioase au înscris popoarele etiopian și spaniol, albanez și polonez, ale căror țări au fost invadate de agresorii fasciști. Mișcarea antifascistă internațională a condamnat anexarea Austriei și cotopirea Cehoslovaciei de către Germania hitleristă, considerînd că aceste acte agresive, care periclita pacea lumii, purtau de la început pecetea provizoratului. Lupta eroică a poporului chinez împotriva militarismului japonez a demonstrat că un popor hotărît să-și apere libertatea și independența este în măsură să desfășoare, timp îndelungat, în condiții deosebit de grele, mari bătălii victorioase pentru înfrîngerea cotropitorilor străini. Experiența dobîndită în acei ani de mișcarea antifascistă internațională a fost valorificată și amplificată în timpul celui de-al doilea război mondial, cînd forțele populare, patriotice din diferite țări au opus o dirză rezistență împotriva ocupanților fasciști.

Mișcarea muncitorească și democratică din România avînd o bogată tradiție de luptă împotriva reacțiunii, și-a adus o contribuție activă și în forme specifice la lupta antifascistă pe plan european, manifestîndu-și, în acest cadru, solidaritatea militantă cu forțele antifasciste din celelalte țări. Solidaritatea comuniștilor și a altor antifasciști români a îmbrăcat forme variate ca: proteste exprimate în presă împotriva teroarei fasciste de peste hotare, sprijinirea morală și materială a antifasciștilor din alte țări, participarea la diferite reuniuni antifasciste internaționale, precum și lupta dusă cu arma în mînă, găzduirea pe pămîntul românesc a numeroși refugiați nevoiți să-și părăsească vremelnice patria.

Valoarea și semnificația solidarității mișcării antifasciste din România se configurează la dimensiunile ei adevărate dacă ținem seama de condițiile interne și externe cunoscute în care se afla țara noastră în acei ani. Forțele antifasciste au denunțat și infierat teroarea hitleristă din Germania, au organizat multiple acțiuni pentru salvarea comuniștilor implicați în procesul de la Leipzig, pentru eliberarea lui Ernst Thälmann și a altor antifasciști germani arestați și persecutați de naziști. Masele populare și-au manifestat sprijinul față de insurecțiile antifasciste din Austria și Spania din 1934. Poporul român și-a ridicat glasul în apărarea Etiopiei, invadată de Italia fascistă. Amintim pe această linie adunarea populară de la Deva din 3 noiembrie 1935, în cadrul căreia participanții au adoptat o moțiune de condamnare a cotozirii Etiopiei de către Mussolini. Pagini memorabile de solidaritate a înscris poporul român în timpul războiului național-revoluționar al poporului spaniol din anii 1936—1939. La chemarea P.C.R. peste 600 de anti-

fasciști români s-au înrolat voluntar în Brigăzile Internaționale din Spania, luptând eroic pe diferite fronturi împotriva agresiunii Germaniei naziste și Italiei fasciste. În timpul crizei cehoslovace, poporul român a acționat pe linia sprijinirii Republicii Cehoslovace, deși România era amenințată la rîndul său de cel de-al treilea Reich. Referindu-se la poziția țării noastre față de Cehoslovacia, ziarul american „New York Times” din 4 octombrie 1938 scria că „România a dat o dovadă strălucită de loialitate față de tratatele și prietenii săi chiar în momentul în care marile puteri nu-și onorau semnătura”. În preajma și în timpul celui de-al doilea război mondial, numeroși refugiați austrieci, cehi, polonezi și iugoslavi, s-au bucurat în România de ajutorul moral și material al populației de la orașe și sate, fiind înconjurați pretutindeni cu căldură și omenie.

Experiența dobîndită de forțele antifasciste din România pe linia manifestărilor internaționaliste reprezintă nu numai bunuri ale tezaurului istoriei naționale, ci și bunuri ale istoriei universale. Masele de muncitori, țărani și intelectuali, vîrstnici și tineri, bărbați și femei, fără deosebire de naționalitate, care s-au înrolat în acea vreme în mișcarea de solidaritate antifascistă din România au constituit un bogat rezervor de militanți în lupta pentru răsturnarea dictaturii militarofasciste, pentru instaurarea puterii democrat-populare în patria noastră. Legăturile internaționaliste ale mișcării antifasciste din România au dat expresie voinței și hotărîrii forțelor revoluționare și democratice din țara noastră de a lupta împreună cu forțele antifasciste din toate țările, pentru a-și aduce contribuția la cimentarea, întărirea mișcării mondiale împotriva fascismului, ceea ce s-a realizat îndeosebi prin insurecția din august 1944 și participarea la războiul antihitlerist pînă la cucerirea victoriei din mai 1945.